

RONSE

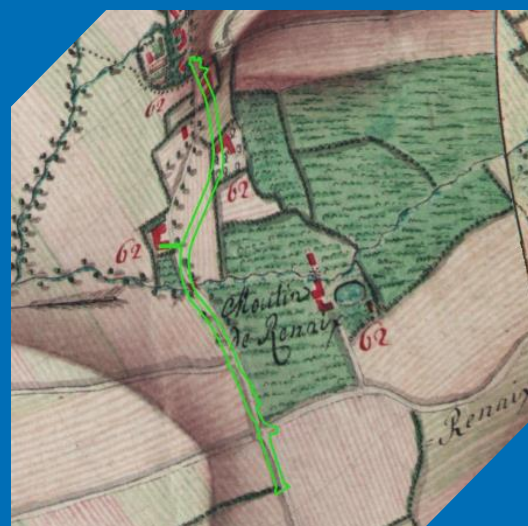
RODE MUTSLAAN

ARCHEOLOGIE NOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN
ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS- HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

RONSE RODE MUTSLAAN

ARCHEOLOGIE NOTA – 2018K274

SILKE DE SMET, RUBEN PEDE, BART CHERRETTÉ

DOSSIERSAMENSTELLING

Silke De Smet, Ruben Pede, Bart Cherretté

PROJECT

Rode Mutslaan wegenis- en rioleringswerken –
Archeologienota (bureauonderzoek)
Projectcode:2018K274
Projectnaam: 18-RON-RM
SOLVA Archeologierapport nr. 166

OPDRACHTHOUDER

SOLVA
Projectteam: Archeologie
Gentsesteenweg 1B
9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM
Tel: 053/64 65 20
info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot
p/a Industrielaan 25b
9320 EREMBODEGEM
Tel: 053/64 65 36
archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2018/12.857/30

Kaft:

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

INHOUDSTAFEL

1	SAMENVATTING.....	6
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	6
1.2	WETTELIJK KADER	6
1.3	VRAAGSTELLING	6
1.4	ONDERZOEKSMETHODE	6
1.5	RESULTATEN	6
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	8
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	8
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA	10
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN	10
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	16
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	16
2.2	ASSESMENTRAPPORT	18
2.2.1	METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA	18
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	18
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	18
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	28
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	36
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	37
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	37
3	BIBLIOGRAFIE.....	39
3.1	LITERATUUR.....	39
3.2	WEBSITES.....	39

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1 : Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/11/2018) ..	8
Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	9
Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/11/2018)	9
Figuur 4: Bodemkaart (algemeen) met aanduiding van Ronse (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)	18
Figuur 5: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	20
Figuur 6: Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	20
Figuur 7: Digitaal terreinmodel met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)	21
Figuur 8: Hoogteprofiel van het projectgebied (bron: Geopunt; digitaal aangemaakt op 26/11/2018)	21
Figuur 9: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofiel (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 26/11/2018)	22
Figuur 10: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	22
Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	23
Figuur 12: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	24
Figuur 13: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/11/2018)	25
Figuur 14: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	26
Figuur 15: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)	26
Figuur 16: Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	30
Figuur 17: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	31
Figuur 18: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	32
Figuur 19: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	33
Figuur 20: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)	34
Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)	35
Figuur 22: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)	35
Figuur 23: CAI op GBR met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 29/11/2018)	36
Figuur 24: Grondplan van het projectgebied (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 25/05/2018)	12
Figuur 25: Dwarsprofiel van de Rode Mutsiaan met aanduiding van de bestaande toestand en geplande werken (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 09/11/2018)	13
Figuur 26: Dwarsprofiel van de Rode Mutsiaan met aanduiding van de bestaande toestand en geplande werken (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 09/11/2018)	14
Figuur 27: Dwarsprofiel van de Rode Mutsiaan met aanduiding van de bestaande toestand en geplande werken (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 09/11/2018)	15

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: Zicht vanop Zonnestraat naar de Rode Mutsaan (noorden richting zuiden; bron: Google Streetview 2009)	10
Foto 2: Zicht vanop de Engelsenlaan naar de Rode Mutsaan (zuiden richting noorden; bron: Google Streetview 2009)	11

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Ontworpen toestand van het projectgebied (grondplan)	1/500	25-05-2018	EdD, via Stad Ronse
BIJLAGE 2	Dwarsprofielen van het projectgebied	1/100	09-11-2018	EdD, via Stad Ronse

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

Stad Ronse wenst wegenis-en rioleringswerken uit te voeren op de Rode Mutsiaan.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor wegenis- en rioleringswerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **buiten een historische kern** en wordt dus gekenmerkt door een **lage densiteit aan historische bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de landschappelijke historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeorefereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.5 RESULTATEN

Stad Ronse wenst wegenis-en rioleringswerken uit te voeren op de Rode Mutsiaan.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor**

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 3.0 van 1 oktober 2018.

stedenbouwkundige handelingen voor wegenis- en rioleringswerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.

Er zijn geen aanwijzingen van een archeologische site binnen het projectgebied. Het tracé van de Rode Mutslaan kent wellicht zelf wel een zekere ouderdom en is voor het eerst waarneembaar op de Villaretkaart, als verbindingsas tussen twee grotere wegen in de buurt. Als verbindingsas doorkruist de Rode Mutslaan de beekvallei van de Molenbeek.

Binnen de contouren van het projectgebied zijn geen archeologische sites bekend. Het gebied bevindt zich niet in een bebouwde historische kern, maar veeleer in een (voorheen) landelijke omgeving van akkers en weiden. In de loop van de 20ste eeuw geraakte, de gronden langsheen het projectgebied gaandeweg bebouwd.

In de nabijheid werd op een bedrijventerrein (Pont West) grootschalig archeologisch onderzoek verricht. Dat geeft een goed beeld van de diverse archeologische periodes die in dit landschap aanwezig kunnen zijn (paleolithicum tot postmiddeleeuwse bewoning).

Anderzijds beperkt het projectgebied zich grotendeels tot de huidige wegenis. De terreinen die onderwerp maken van het projectgebied zijn reeds nagenoeg volledig verhard. Over de volledige lengte van het projectgebied werden reeds grachten en/of rioleringen aangelegd. Rondom werd het gebied in de twintigste eeuw meer en meer bebouwd. Niettegenstaande er theoretisch veel archeologische waarden kunnen geweest zijn in dit gebied (zie de hogervernoemde opgravingen) kan ook aangenomen worden dat de inrichting van de wegenis en riolering de archeologische waarde van het projectgebied reeds aanzienlijk heeft aangetast.

De nieuwe werken omvatten in eerste instantie een heraanleg van het bestaande wegdek, dat een halve meter breder zal worden, maar ook grotendeels in ophoging zal gerealiseerd worden. Er worden enkele bijkomende grachten aangelegd, alsook riolering. Maar gelet op de reeds aanwezige rioleringstracés en grachten, kunnen deze nieuwe ingrepen, die verspreid over het projectgebied worden gerealiseerd, gezien worden als lokale bijkomende ingrepen in een reeds sterk ingerichte omgeving. De nieuwe ingrepen zijn ook eerder beperkt in lengte en breedte, waardoor slechts beperkte nieuwe oppervlaktes zullen geroerd worden (bijvoorbeeld nieuwe grachten < 1000m², verspreid over verschillende kleinere ingrepen langsheen het traject). Gelet op de beperkte omvang van de ingrepen, de verspreiding en de reeds aanwezige verstoringen zal ruimtelijk inzicht van eventueel aanwezige archeologische sporen zeer beperkt zijn.

Gelet op de beperkte oppervlakte van de nieuwe bodemingrepen, die bovendien sterk verspreid zijn, en dit in een reeds ingerichte en verharde omgeving, zullen eventuele waarnemingen slechts een beperkt inzicht en beperkte meerwaarde opleveren. De aard van de ingrepen indachtig lijkt een verder archeologisch onderzoek, kosten/baten beschouwd, niet aangewezen.

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning **geen verder archeologisch (voor)onderzoek** op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2018K274

Sitecode: 18-RON-RM

Wettelijk depotnummer: D/2018/12.857/30

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Ronse, Rode Mutsiaan (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** en 2)

Bounding box:

punt 1: x= 92916.3754184, y=158781.191261,

punt 2: x= 95484.89474, y=160436.590182

Kadastrale gegevens:

Ronse afdeling 2, sectie D, openbare weg (Figuur 3)

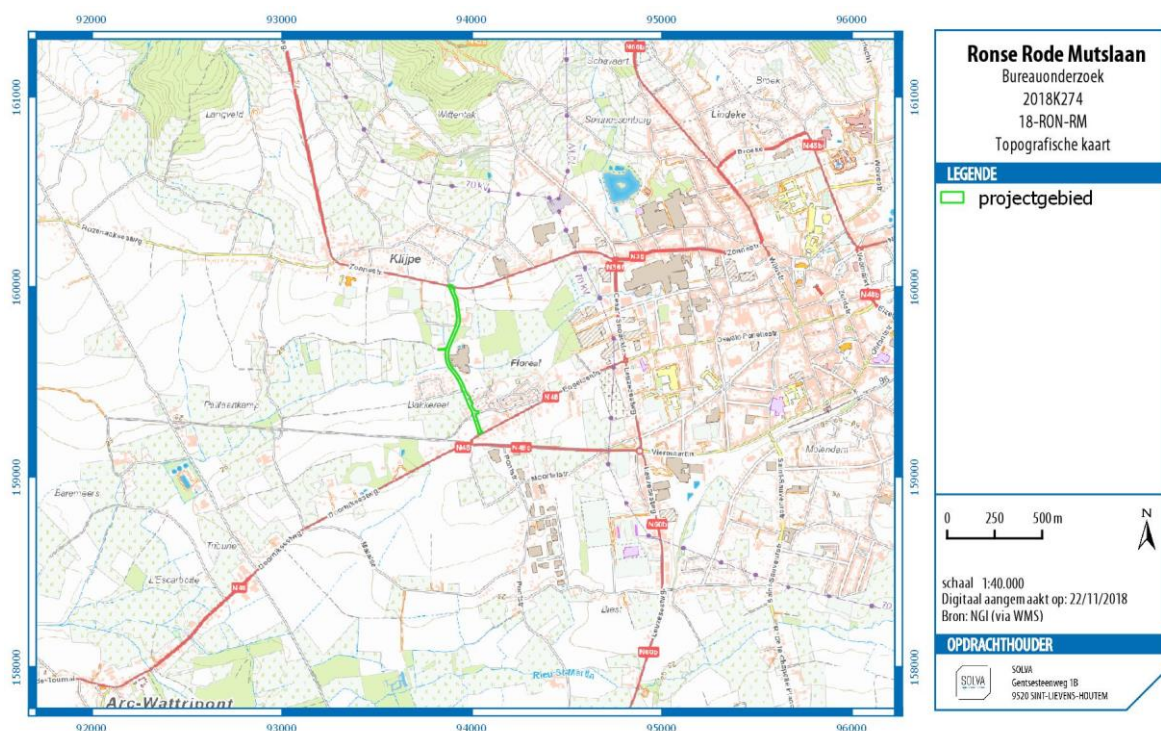
Topografische kaart: zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** en **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**

Betrokken actoren en specialisten:

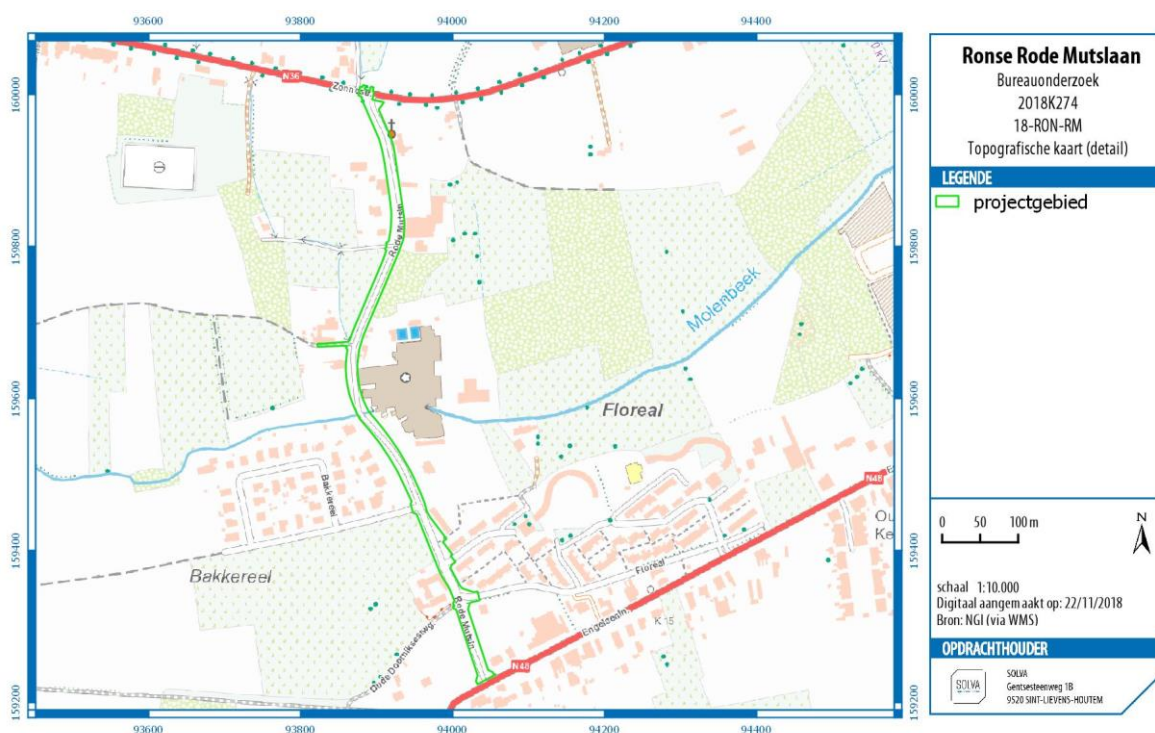
- Erkend archeoloog: Ruben Pede
- Tekst: Silke De Smet
- Kaartmateriaal: Silke De Smet
- Redactie: Bart Cherretté

Wetenschappelijke advisering:

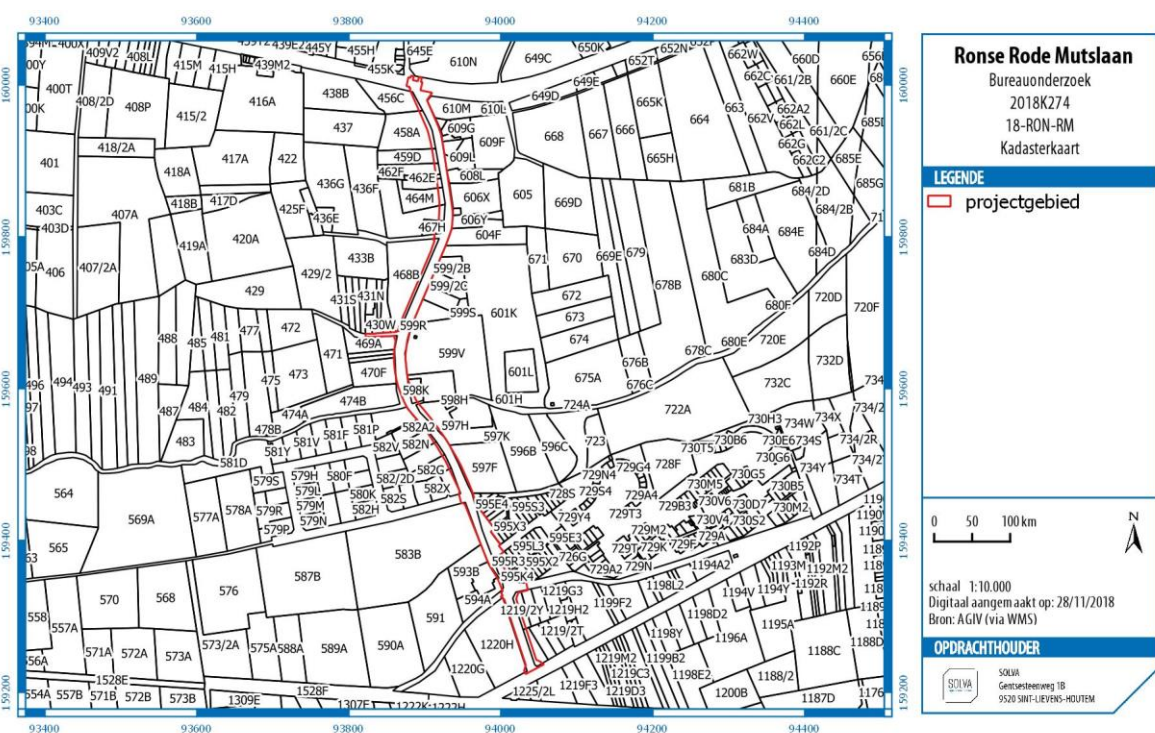
Niet van toepassing

Figuur 2 : Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

Figuur 3: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

Figuur 4: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/11/2018)

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIENOTA

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen** voor wegenis- en rioleringswerken. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Het projectgebied beslaat ca. 13.854m² en wordt grotendeels ingenomen door verharde rijwegen van ca. 5,5m breed. Het deel van het projectgebied gelegen tussen de Engelselaan en de Oude Doorniksesteenweg is langs weerszijden voorzien van grachten. Tussen de Oude Doorniksesteenweg en Bakkereel is er aan de linkerzijde een gracht aanwezig. Ten noorden van Bakkereel is er reeds riolering aanwezig. Ten noorden van de Molenbeek is de Rode Mutsaan reeds voorzien van riolering. Tussen huisnummer 34 en net voorbij huisnummer 101 (afstand 65m) van de Rode Mutsaan is ondergronds reeds een collector aanwezig op een diepte van ca. 2,3m (dia 1200mm). De omliggende percelen worden ingenomen door bebouwing, akker- en weiland.

Foto 1: Zicht vanop Zonnestraat naar de Rode Mutsaan (noorden richting zuiden; bron: Google Streetview 2009)

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

Foto 2: Zicht vanop de Engelsenlaan naar de Rode Mutslaan (zuiden richting noorden; bron: Google Streetview 2009)

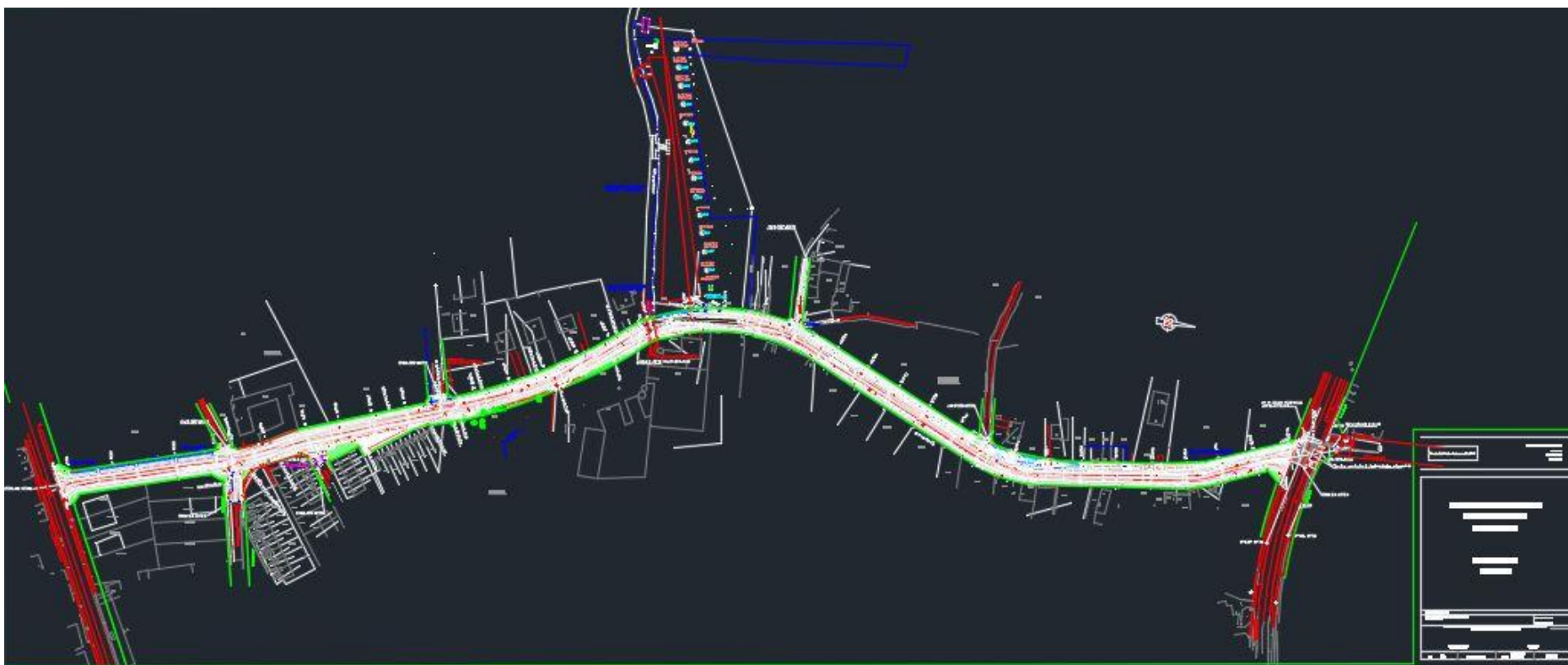
2.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

Zie bijlages 1-2 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor de wegenis- en rioleringswerken, figuur 24-27.

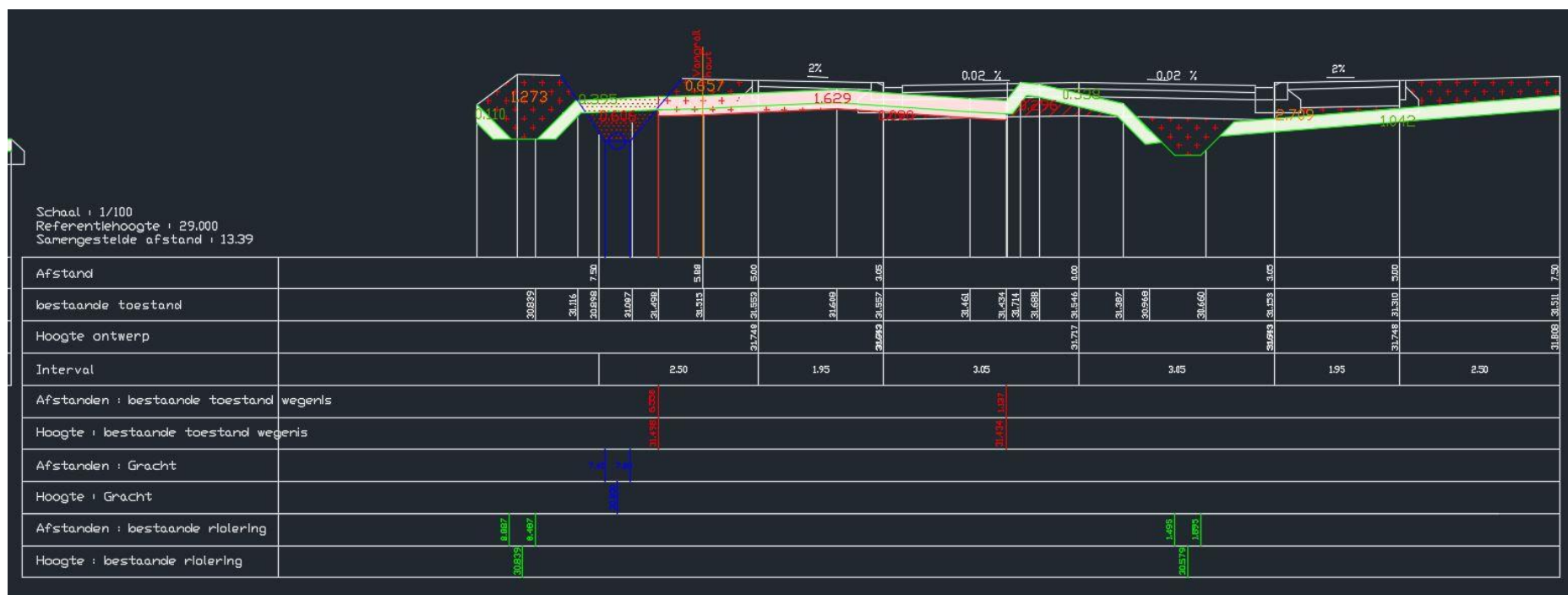
Stad Ronse wenst **wegenis**- en rioleringswerken uit te voeren op de Rode Mutslaan. Hierbij wordt de bestaande verharde weg verbreed naar 6,1m en voorzien van een fietspad aan weerszijden (elk 1.95m breed). De nieuwe wegverharding zal 51cm diep zijn, en de verharding van het fietspad 40cm diep. De aanzet van de kruisende wegen wordt ook in de werken meegenomen. Het nieuwe maaiveldniveau zal voornamelijk in ophoging aangelegd worden, maar zal lokaal dieper gelegen zijn ten opzichte van het huidige niveau van het maaiveld met maximale verdiepingen van ca. 60 cm

De bestaande **grachten** tussen de Engelsenlaan en de Oude Doorniksesteenweg worden opgevuld. In de plaats komt een nieuwe gracht (ca. 1m diep op het diepste punt) aan de linkerzijde (lengte ca. 90m). Verder wordt ook ten noorden van de Molenbeek een nieuwe 2,05m brede gracht uitgegraven over een afstand van ca. 30m tot een diepte van 90cm ten opzichte van het huidige maaiveld. Deze gracht wordt opgevolgd door een **RWA-leiding** (1,15x0,75m, ca. 1,5m diep) tot ten noorden van de Buurtweg, waar deze weer overgaat in een open gracht (2,4m breed, ca. 1,5m diep, ca. 220m lang). Aan het noordelijke uiteinde van de Rode Mutslaan komt opnieuw een open gracht van ca. 2,5m diep en 2,4m breed, over een lengte van ca. 70m (zie lengteprofielen). Naast deze RWA-riolering, wordt ook een **DWA-leiding** (dia 600mm) aangelegd over de volledige lengte van de Rode Mutslaan op een minimale diepte van 1,5m en een maximale diepte van 3m.

Samenvattend kan gesteld worden dat de werken zullen plaatsvinden in een reeds sterk ingericht terrein (bestaande riolering, bestaande grachten, verspreid over het projectgebied). Nieuwe verstoringen, zoals de gracht of verdiepingen in het maaiveld door de nieuwe wegenis, zijn eerder lokale ingrepen waardoor ze een versnipperd geheel vormen over het projectgebied.

Figuur 24: Grondplan van het projectgebied (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 25/05/2018)

Figuur 25: Dwarsprofiel van de Rode Mutslaan met aanduiding van de bestaande toestand en geplande werken (bron: EdD; digitaal aangemaakt op 09/11/2018)

2.1.3 DE ONDERZOEKSOPDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de wegenis- en rioleringswerken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage dichtheid aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Silke De Smet. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Silke De Smet. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Silke De Smet, Ruben Pede en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner

(www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentieerd geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door EdD en Stad Ronse ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESMENTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

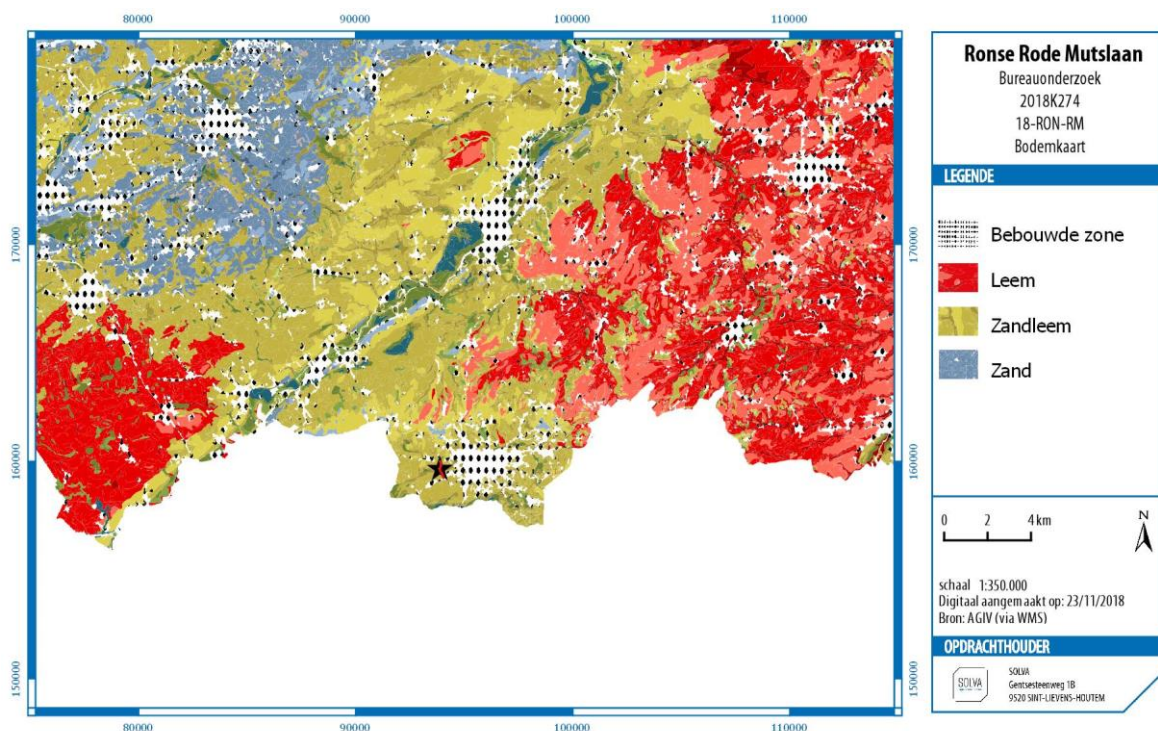
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

Ronse is gesitueerd in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen. De stad is gelegen in de zandleemstreek, maar het stadscentrum zelf is gekarteerd als antropogene zone (figuur 4). Het projectgebied situeert zich ten westen van het stadscentrum.

Figuur 5: Bodemkaart (algemeen) met aanduiding van Ronse (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)

Het projectgebied is volgens het gewestplan gelegen langs woonzones, woonuitbreidingsgebieden, regionaal bedrijventerrein met openbaar karakter, agrarische/landschappelijk waardevolle gebieden en gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

2.2.3.2 AARDKUNDIGE EN HYDROGRAFISCHE SITUERING

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO³

Het projectgebied ligt in de 'ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone', en meer bepaald in het deel van het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuveld (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

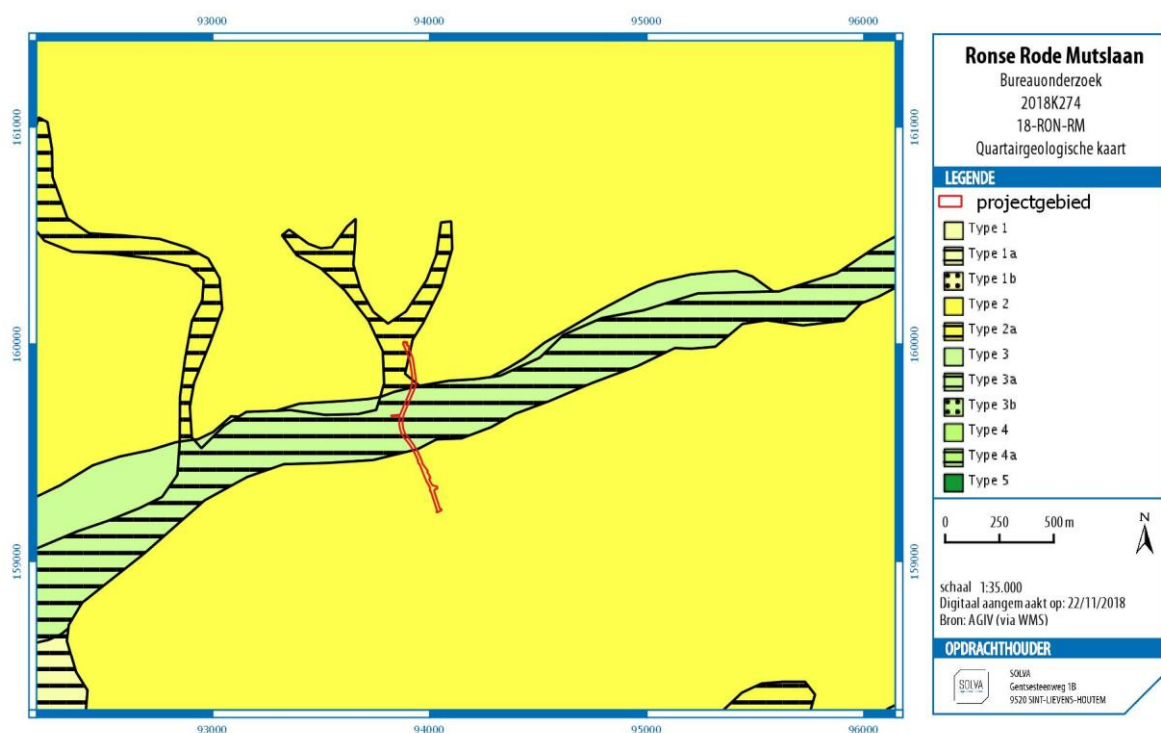
De sterke erosie op het einde van het tertiair en tijdens het pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de lösspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met onder andere de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oostwest en noordzuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d'Hoppe, 157,5m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvelds dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwilt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100 m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

HET PROJECTGEBIED

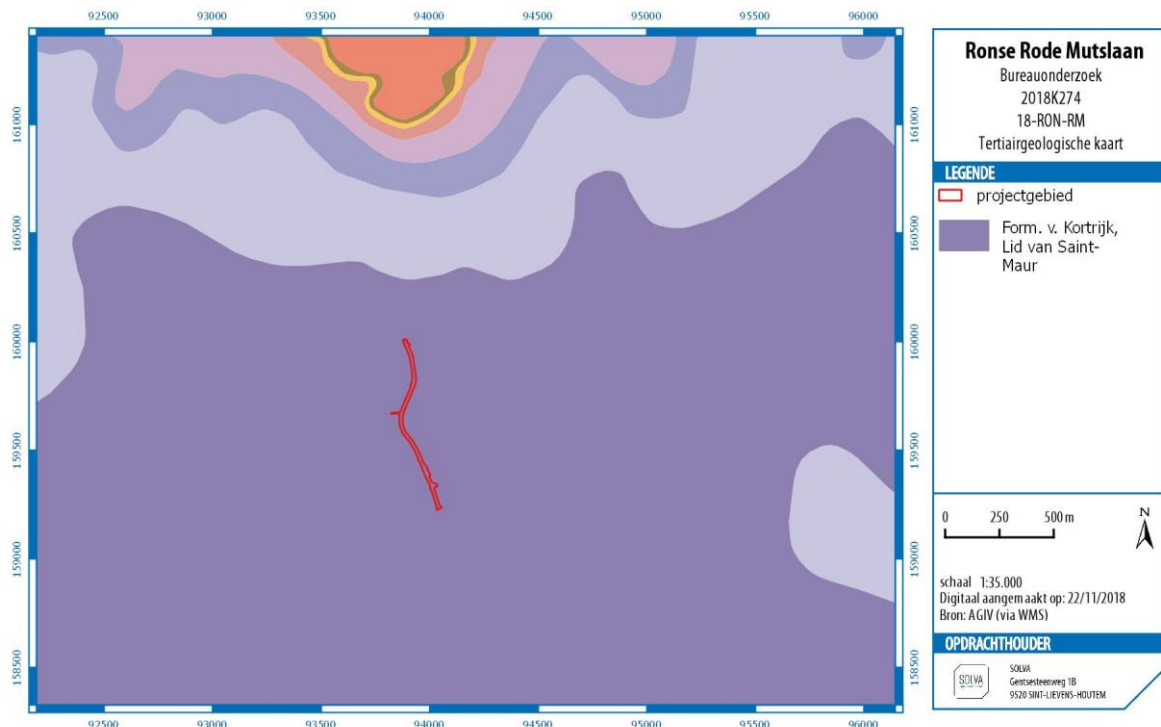
De **Quartairegeologische profieltypekaart** (figuur 5) karakteriseert het projectgebied als Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (type 3a), Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (type 2a) en geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (type 2).

³ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

Figuur 7: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

Op de **Tertiairegeologische profieltypekaart** (figuur 6) is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Kortrijk, meer bepaald op het Lid van Saint-Maur.

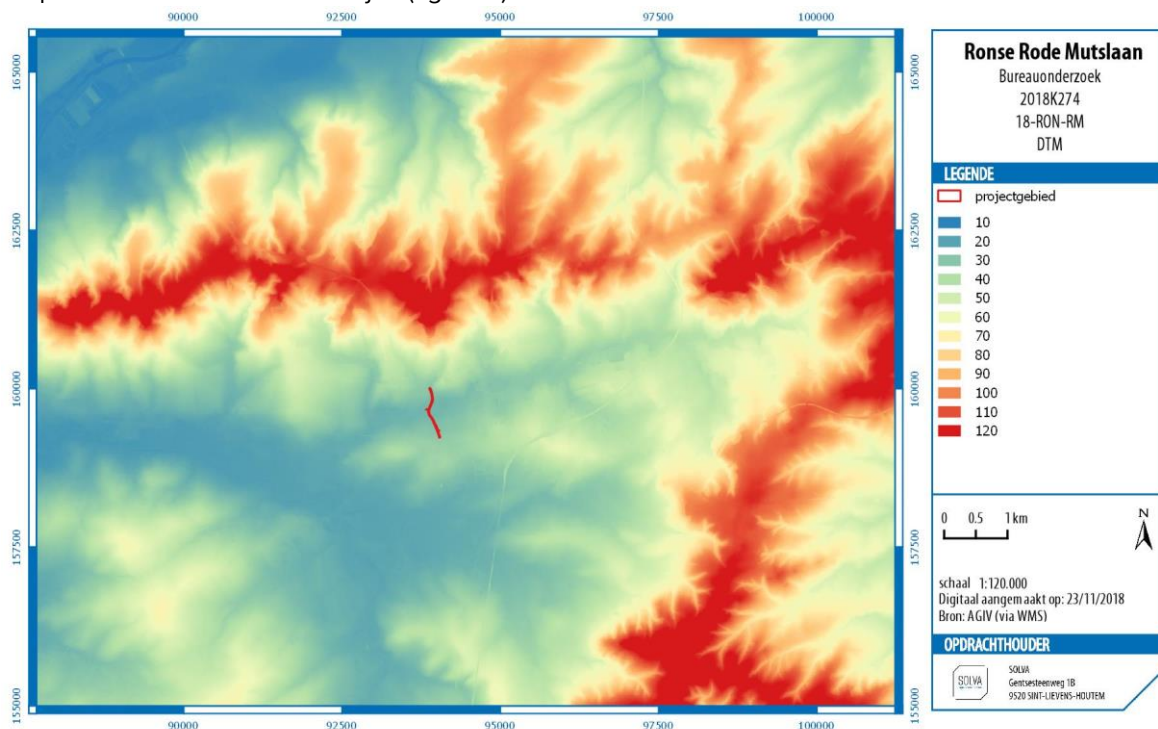

Figuur 6: Tertiairegeologische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

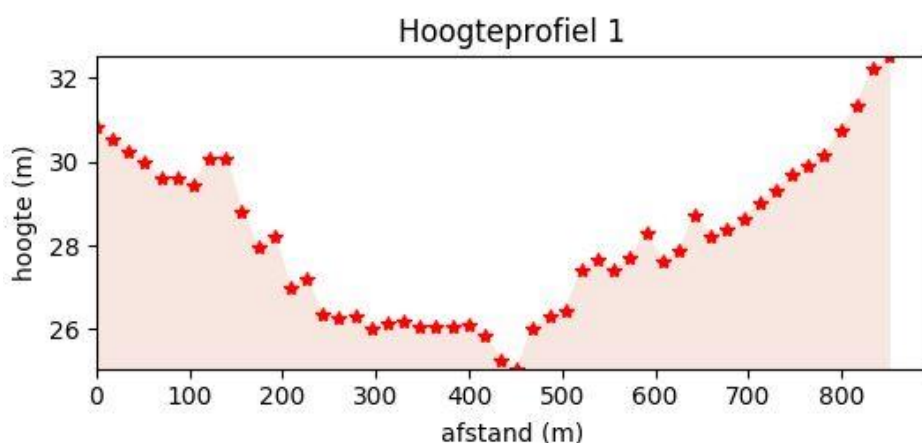
2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

De stad Ronse is gelegen ten zuiden van de getuigenheuveld van de Vlaamse Ardennen Kluisberg – Hotondberg – Muziekberg. Op het **hoogtemodel** is te zien hoe het projectgebied aan de voet van een oost-westelijk georiënteerde heuvelrug gelegen is, in de vallei van de Molenbeek. In het oosten wordt deze vallei afgebroken door een noord-zuidelijke heuvelrug. Het projectgebied doorkruist de Molenbeek en haar vallei op min of meer loodrechte wijze (figuur 7).

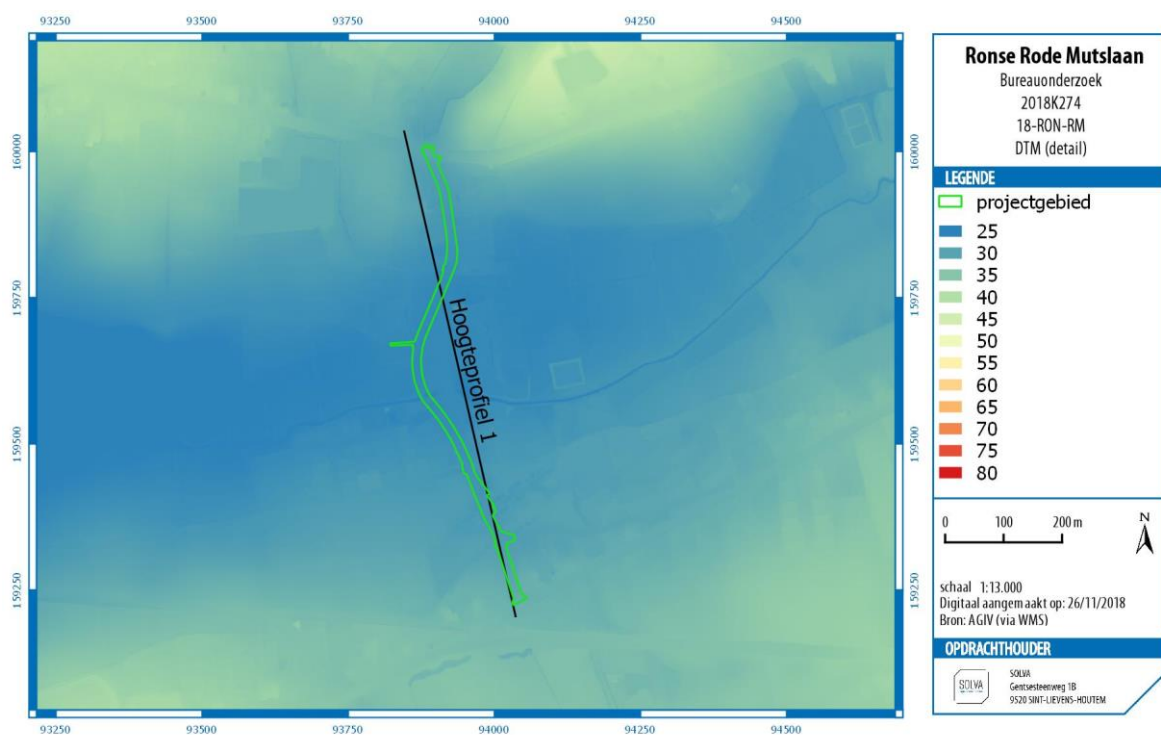

Figuur 8: Digitaal terreinmodel met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)

Het projectgebied zelf is **licht hellend** met hoogtes schommelend tussen ca. +25 m en +35 m TAW over een afstand van ca. 800m, waarbij het middelste deel van het werkingsgebied in het diepste punt van het dal valt en de uiteinden licht hellen aan de voet van de heuvelruggen (figuur 8 en 9).

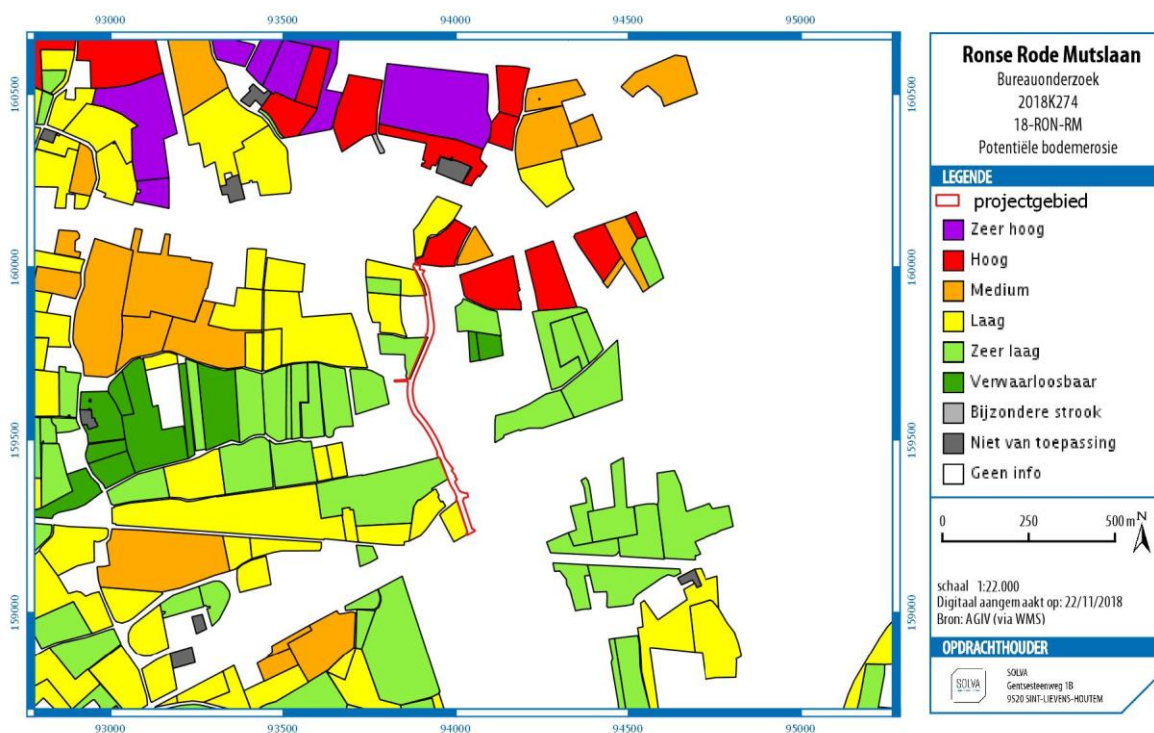

Figuur 9: Hoogteprofiel van het projectgebied (bron: Geopunt; digitaal aangemaakt op 26/11/2018)

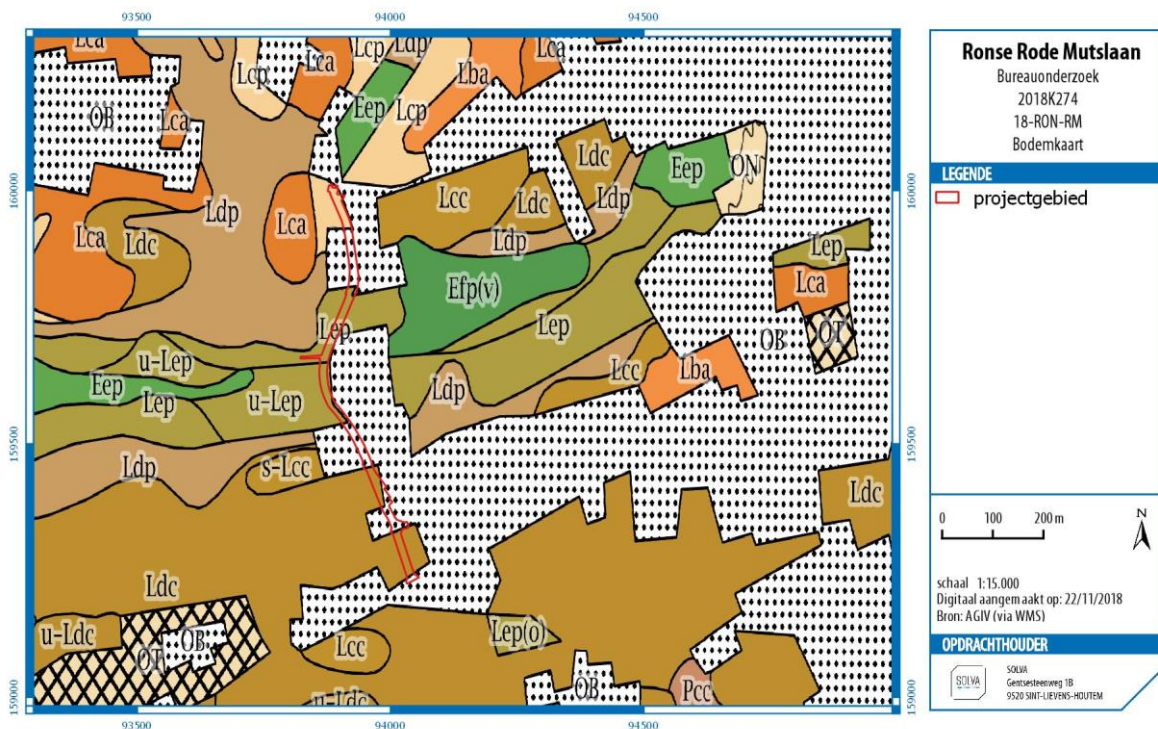
Figuur 10: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofiel (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 26/11/2018)

De **potentiële bodemerosiekaart** (figuur 10) geeft voor het projectgebied geen informatie, maar de omliggende percelen worden gekenmerkt met een lage tot zeer lage erosie. Eén perceel heeft een hoog erosiepotentieel.

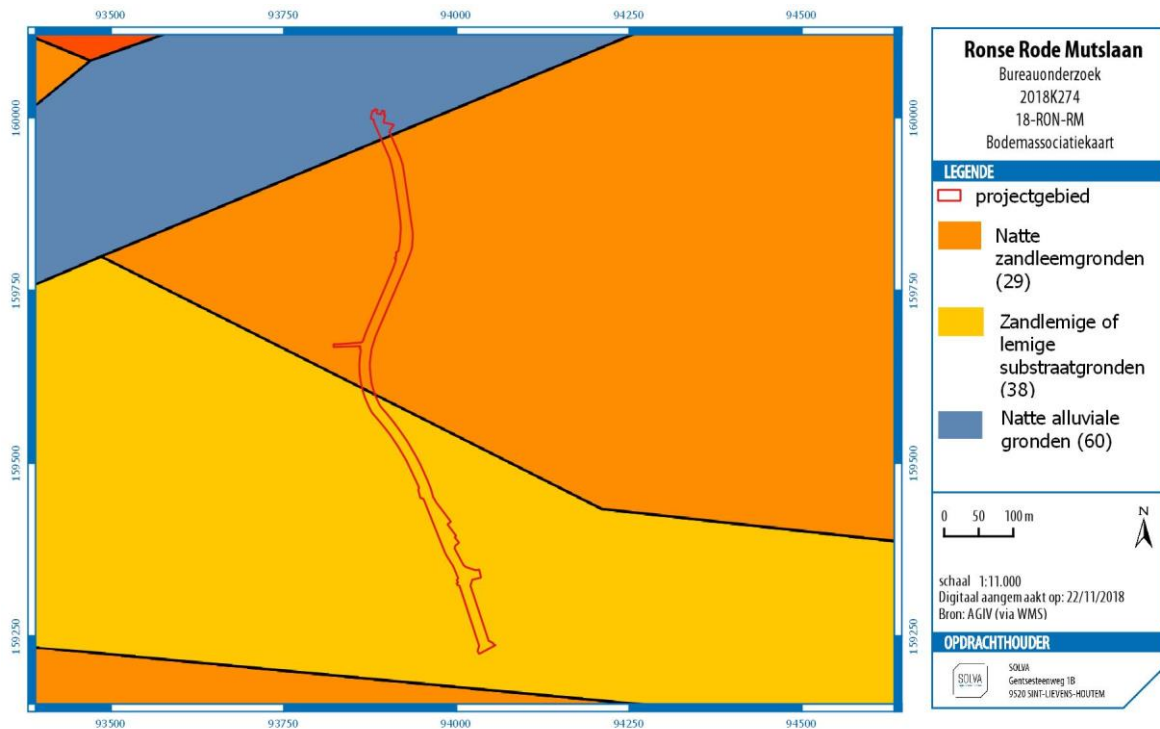
Figuur 11: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

De **bodemkaart** geeft aan dat de gronden van het projectgebied in het zuiden gelegen zijn op matig natte zandleembodems met sterk gevlechte, verbrokkelde textuur B horizont (Ldc) in het zuiden en iets noordelijker op natte zandleembodem zonder profiel met klei op geringe of matige diepte (u-Lep). Ten noorden hiervan bevinden zich natte zandleembodems zonder profiel (Lep). Volledig in het noorden van het projectgebied is er sprake van matig droge zandleembodems zonder profiel (Lcp), Een groot deel staat echter ook gekarteerd als bebouwde zone (figuur 11).

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

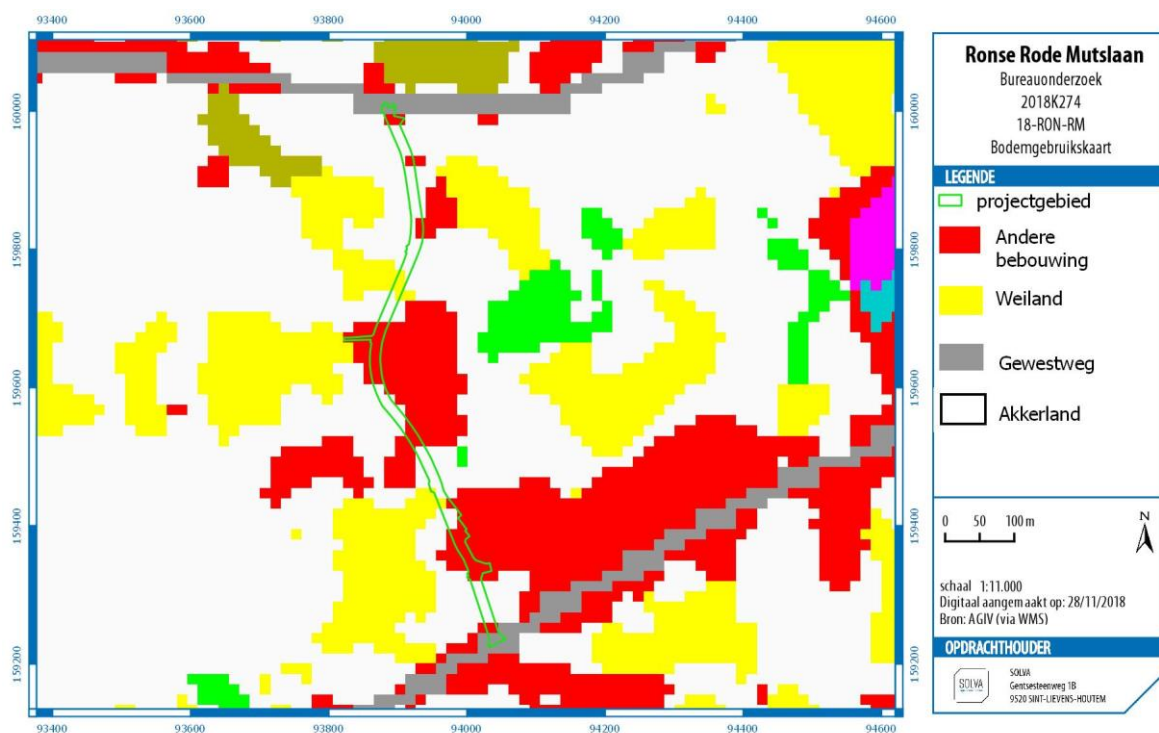
De **bodemassociatiekaart** (figuur 12) duidt het zuidelijke deel van het projectgebied aan als niet gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op klei-zandcomplex (38), terwijl het deel ten noorden hiervan gekarteerd staat als natte zandleemgronden met textuur B-horizont of met verbrokkelde textuur B-horizont (29). Het meest noordelijke deel van het projectgebied is gelegen op natte alluviale grond zonder profielontwikkeling (60).

Figuur 13: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

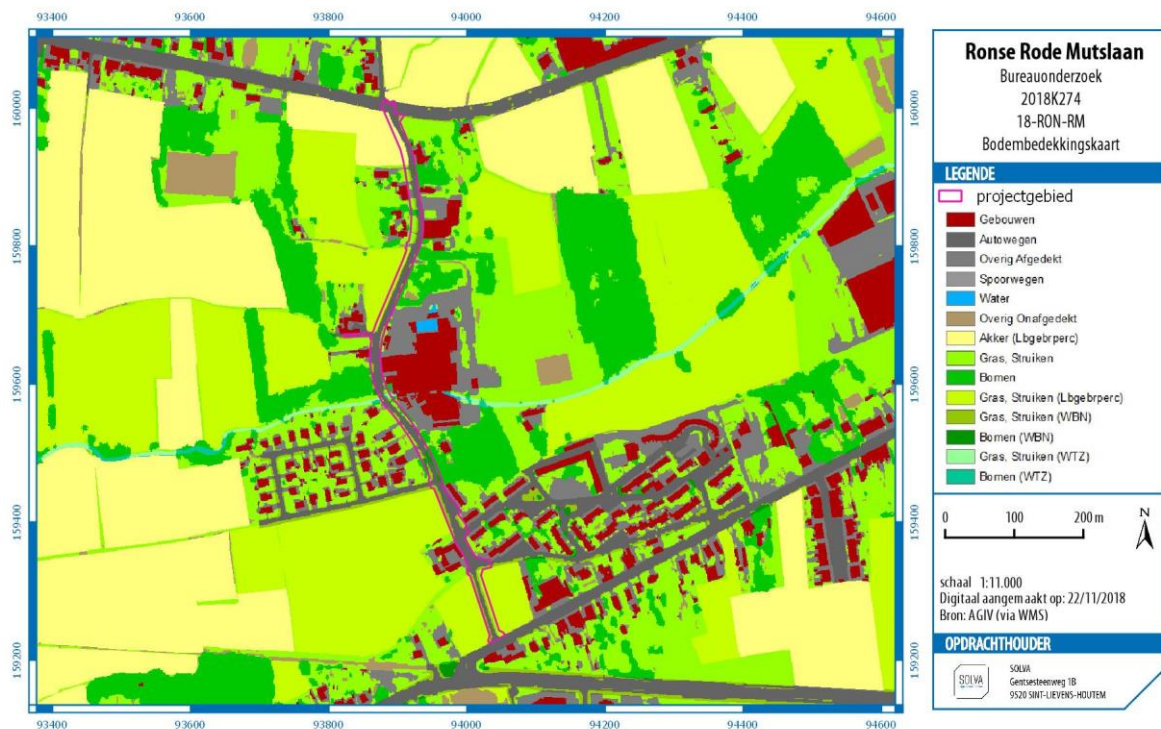
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskaat** (figuur 13) is het projectgebied gelegen tussen twee gewestwegen. De omliggende percelen worden voornamelijk ingenomen door afwisselend weiland, akkerland en bebouwing. Het projectgebied zelf bestaat vandaag de dag uit een geasfalteerde weg (zie bodembedekkingskaart), maar wordt op deze kaart niet specifiek zo aangeduid.

Figuur 14: Bodemgebruikskaat met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/11/2018)

Ook de **bodembedekkingskaart** toont dat het projectgebied bijna uitsluitend bestaat uit asfaltwegen. De omliggende percelen worden ingenomen door gras, struiken, bomen en bebouwing. De Molenbeek doorkruist het projectgebied min of meer in het midden (figuur 14).

Figuur 15: Bodembetekingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op (22/11/2018))

Een **recente luchtfoto** uit 2015 (figuur 15) geeft een gelijkaardig beeld weer.

Figuur 16: Luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)

Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 HISTORISCH KADER

2.2.4.1.1 ALGEMENE GESCHIEDENIS VAN STAD RONSE⁴

De eerste vermelding van Ronse dateert uit de 9de eeuw n. Chr. in de *Suppletio Milonis*. Deze bron vertelt dat omstreeks het midden van de 7de eeuw n. Chr. Sint-Amandus op het grondgebied van Ronse een kleine religieuze nederzetting opgerichtte met Petrus en Paulus als patroonheiligen⁵. In het begin van de 9de eeuw schonk Lodewijk de Vrome het kloosterdomein, ofwel het 'Tenement van Inde', aan de abdij van Inde Kornelimünster bij Aken. De eerste bloeiperiode van Ronse startte in 860 met de komst van de relieken van Sint-Hermes van Salzburg, op vraag van keizer Lotharius. Gedurende de invallen van de Noormannen op het einde van de 9de eeuw vluchtten de monniken met de relieken weg uit Ronse⁶. In 940 keerden de relieken van Sint-Hermes terug door bemiddeling van de bisschop van Kamerijk, Fulbert. In 1089 bracht men ze onder in de crypte van de Sint-Hermeskerk. De terugkeer van de relieken naar Ronse zorgde opnieuw voor een bloeiperiode. In de 13de eeuw verkreeg Ronse een stadskeure. De Heer van Ronse, Gerard de Wattripont, kocht het gebied in 1264 van de abdij van Inde. In 1280 kwam wat overbleef van het Tenement in handen van de graaf van Vlaanderen, Gwijde van Dampierre. In 1293 verkreeg deze laatste ook de stad zelf⁷. Ronse werd vanaf toen 'stad en de heerlijkheid Ronse' genoemd. De vrije heerlijkheid en baronie van Ronse vormde een onafhankelijke enclave in het Land van Aalst. De stad was gedurende decennia een twistpunt tussen de graven van Vlaanderen en Henegouwen. Dit resulteerde onder meer in de platbranding en plundering van Ronse in 1298. Vanaf 1323 behoorde Ronse definitief toe aan de graaf van Vlaanderen. Een tweede heerlijkheid op het grondgebied van Ronse was de vrijheerlijkheid of 'Vrijheid', een omheind gebied van circa 5 hectare rond het St.-Pieters-en-Hermesklooster. Een derde kleine heerlijkheid, de 'heerlijkheid en vrijheid van Landenbourg', tot de 17de eeuw 'Audenbroeck' genoemd, vormde als leen van de heerlijkheid van Frasnes, een Henegouwse enclave in Vlaanderen.

In het begin van de 17de eeuw, gedurende de Spaanse overheersing, kocht graaf Jan VIII van Nassau-Siegen de heerlijkheid en de baronie Ronse. Hij liet er een van de grootste kastelen van de Nederlanden bouwen, zoals afgebeeld op de kaart van Sanderus. Op het einde van de 17de eeuw kwam Ronse in Franse handen. Na de Franse revolutie is het bestuurlijk onderscheid tussen stad, baronie en heerlijkheid opgeheven en vormde Ronse één gemeente.

2.2.4.1.2 GESCHIEDENIS VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied is gelegen buiten het historisch centrum en buiten de hedendaagse bebouwde stedelijke agglomeratie. De kennis over de historische ontwikkeling is slechts in beperkte mate bekend, op basis van de cartografische en archeologische context (zie verder).

2.2.4.2 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

In de nabije omgeving van het projectgebied zijn verschillende gebouwen geregistreerd als onroerend erfgoed. Een eerste betreft een bakstenen villa, gebouwd in 1947 naast een voormalig confectiebedrijfje, gelegen ten noordoosten van de Rode Mutsaan. Het gebouw volgt een ontwerp van A. De Gavre.⁸

Verder is er ook de zogenaamde "Textielververij Van Coppenolle" te vinden, in het oosten te midden van de Rode Mutsaan. Deze werd in 1919 opgericht door René Van Coppenolle. Het is de oudste ververij gelegen links van de Molenbeek, met een uitbreiding rechts van Molenbeek na de Tweede Wereldoorlog. Voor het fabrieksgebouw bevindt zich een bijhorend huis, dat ook geregistreerd staat als onroerend erfgoed. Het is gebouwd in 1920, eveneens door R. Van Coppenolle op basis van een ontwerp van L. Van

⁴ Dit deel is overgenomen uit Pede et al. 2015: 21-22.

⁵ Devos E. 2002, 38-39.

⁶ Cambier 1989, 76.

⁷ Cambier 1989, 28-29.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Villa [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28996> (geraadpleegd op 26 november 2018).

Laethem.⁹ Een tweede ververij, "Ververij-appret Tardel - Raoul Delbar" situeerde zich achter en naast de ververij van Van Coppenolle. Ververij-appret Tardel zou kort erna opgericht zijn, in circa 1925.¹⁰

Aan de noordelijke kant van het projectgebied bevindt zich ook een kapel onder een linde, vermoedelijk uit het derde kwart van de 19de eeuw. De kapel is gebouwd in neogotische stijl.¹¹

Ten slotte is ten westen van de huidige Rode Mutsaan, eerder in het zuiden van het projectgebied, een gesloten hoeve gelegen. Op de Poppkaart wordt deze benoemd als "Cabaret Pomme d'Or", maar de bouwstructuren zijn al op te merken op de Atlas der Buurtwegen. Hierop zijn twee losstaande rechthoekige structuren te zien, maar momenteel betreft het een gesloten hoeve rondom een gekasseide binnenplaats.¹²

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Textielververij Van Coppenolle [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28994> (geraadpleegd op 26 november 2018).

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Ververij-appret Tardel - Raoul Delbar [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28995> (geraadpleegd op 26 november 2018).

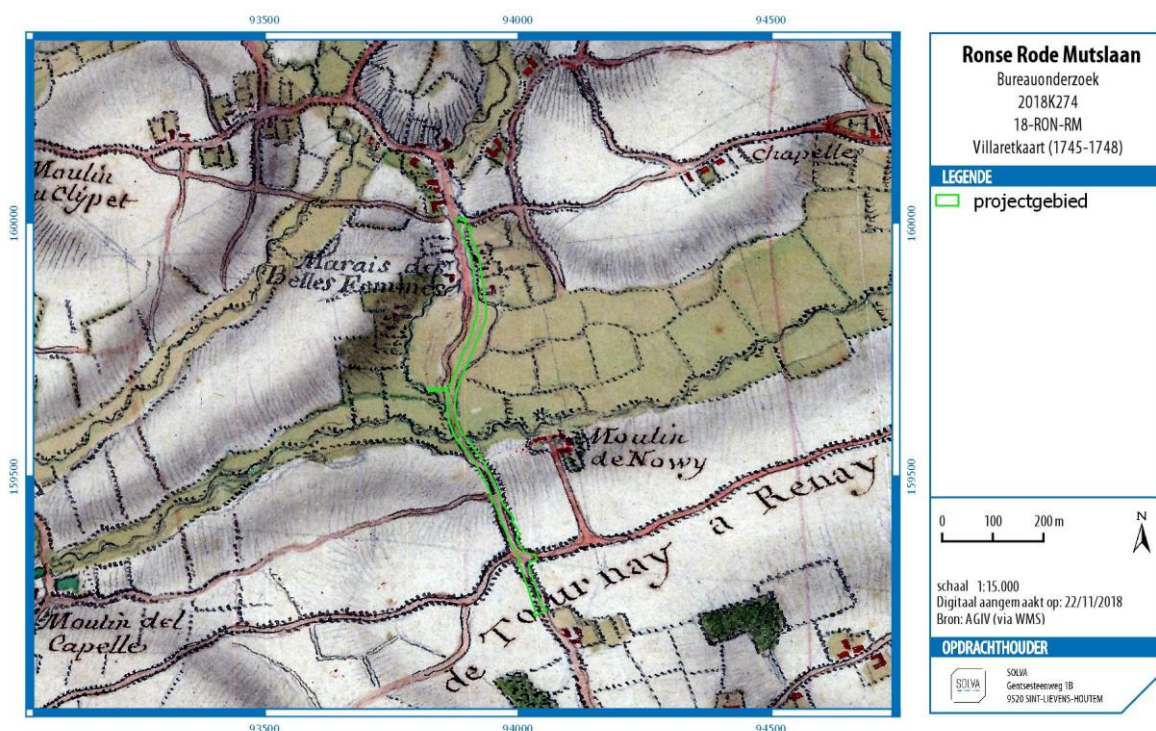
¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2018: Neogotische kapel met linde [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28992> (geraadpleegd op 26 november 2018).

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Hoeve Cabaret Pomme d'Or [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28929> (geraadpleegd op 26 november 2018).

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

De huidige Rode Mutslaan staat reeds aangeduid op de Villaret kaart (1745-1748; figuur 16), en lijkt ook het 18e-eeuwse tracé nog min of meer te volgen, met een lichte afwijking in de zuidelijke buiging van de weg. De weg wordt op deze kaart nog niet benoemd, maar grenst in het zuiden aan de 'chemin de Tournay a Renay'. De omliggende percelen worden grotendeels ingenomen door akker- en weiland, en in het noorden in kleine mate door bebouwing. Ongeveer in het midden van het projectgebied loopt de Molenbeek. Het gebied ligt in een lager gelegen, natte zone, wat ook duidelijk wordt door de aanwezigheid van het moeras 'Marais des Belles Femmes' in het noordwesten van het projectgebied. Verder vallen in de omgeving nog een aantal toponiemen op te merken, waaronder verschillende afkomstig van molens: Moulin de Nowy in het oosten, Moulin du Clypet in het noordwesten en Moulin del Capelles in het zuidwesten.

Figuur 17: Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771-1778)

Ook op de Ferraris kaart (figuur 17) volgt het projectgebied min of meer het 18e-eeuwse tracé, met opnieuw een (hier sterkere) afwijking in de buiging van de weg. De omliggende percelen worden nog steeds ingenomen door akker- en weiland, en de bebouwing langsheen de weg is in lichte mate toegenomen met enkele losstaande gebouwen die behoren tot de parochie met nummer 62. De molen die op de Villaret kaart nog werd aangeduid als 'Moulin de Nowy', heet hier 'Moulin de Renaix'.

Figuur 18: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

Op de Atlas der Buurtwegen valt meteen het toponiem 'Wulfke' op. Deze verwijst naar de molen gelegen aan de Molenbeek, die op de Ferraris kaart werd benoemd als 'Moulin de Renaix'. Op deze kaart is voor het eerst percelering te zien (figuur 18).

Figuur 19: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

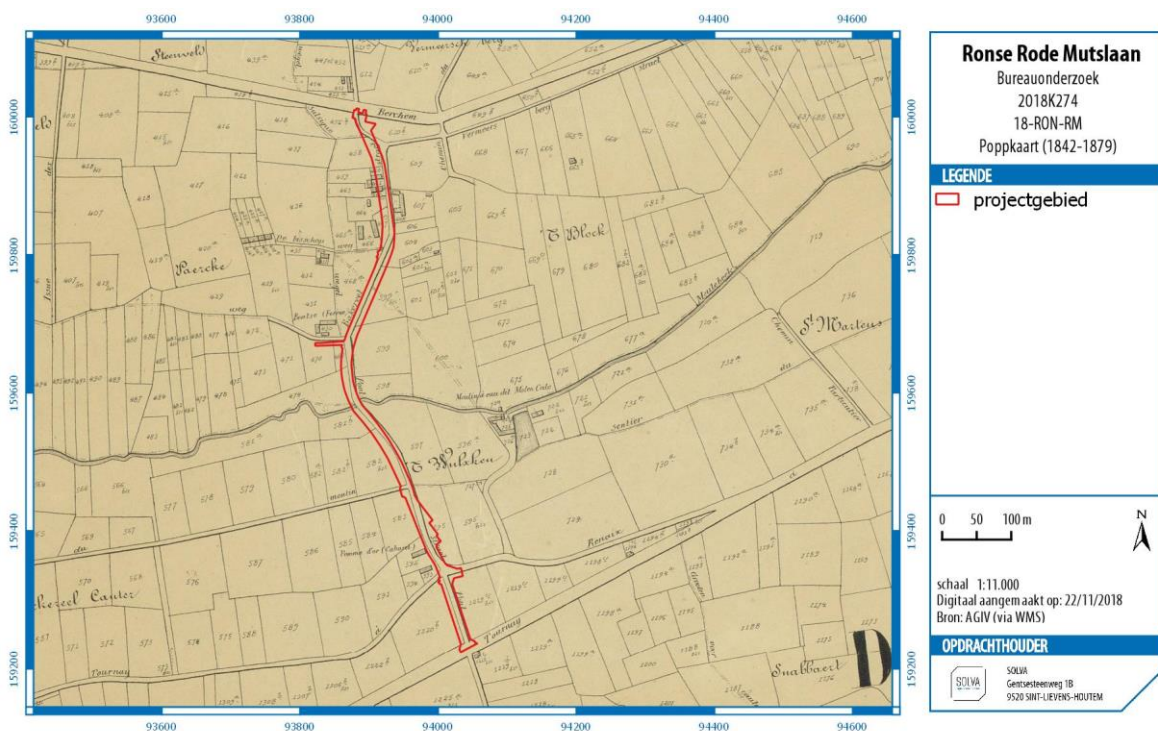
Op de kaart van Vandermaelen is een foutmarge op te merken bij de georeferentie, waardoor de projectie van het werkingsgebied iets meer westelijk valt op deze kaart dan in realiteit het geval is. Deze kaart geeft weinig verdere informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten (figuur 19).

Figuur 20: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRÉTIEN POPP - ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)

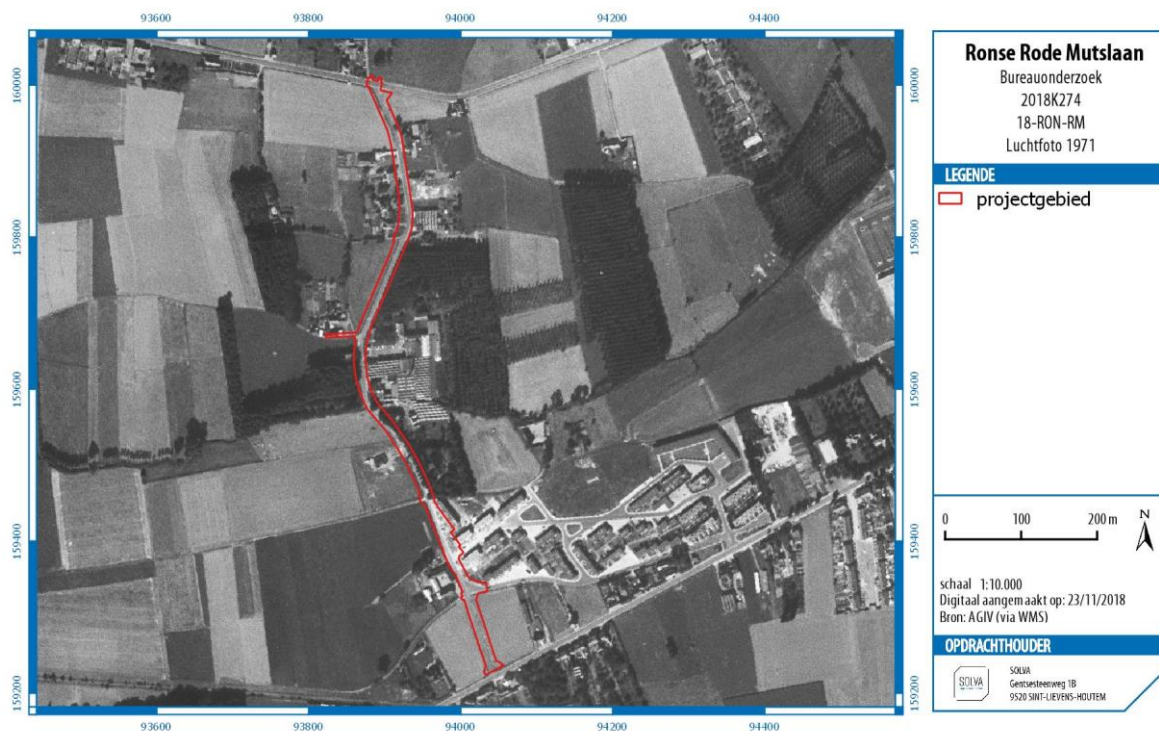
Op de Poppkaart wordt de molen, horend bij het toponiem 'Wulscken', gespecificeerd als watermolen en benoemd als 'Molen Cale'. Het noordelijke deel van de huidige Rode Mutslaan heet op deze kaart Bakereelstraat, wat nog steeds de benaming is van een huidige zijstraat van de Rode Mustlaan. Het zuidelijke deel wordt op de Poppkaart aangeduid als de Pontstraat (figuur 20).

Figuur 21: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 22/11/2018)

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

Het wegtracé lijkt ongewijzigd sinds de 19e eeuw volgens recente luchtfoto's (figuur 21 en 22). Wat opvalt is dat de bebouwing grenzend aan de Rode Mutslaan sterk is toegenomen, vooral in het zuidoosten. Op de luchtfoto van 1990 is te zien dat er in het westen nog een volledig extra blok is ingericht sinds de jaren 70, waardoor de zone rond de beek volledig bebouwd is geraakt. (figuur 22).

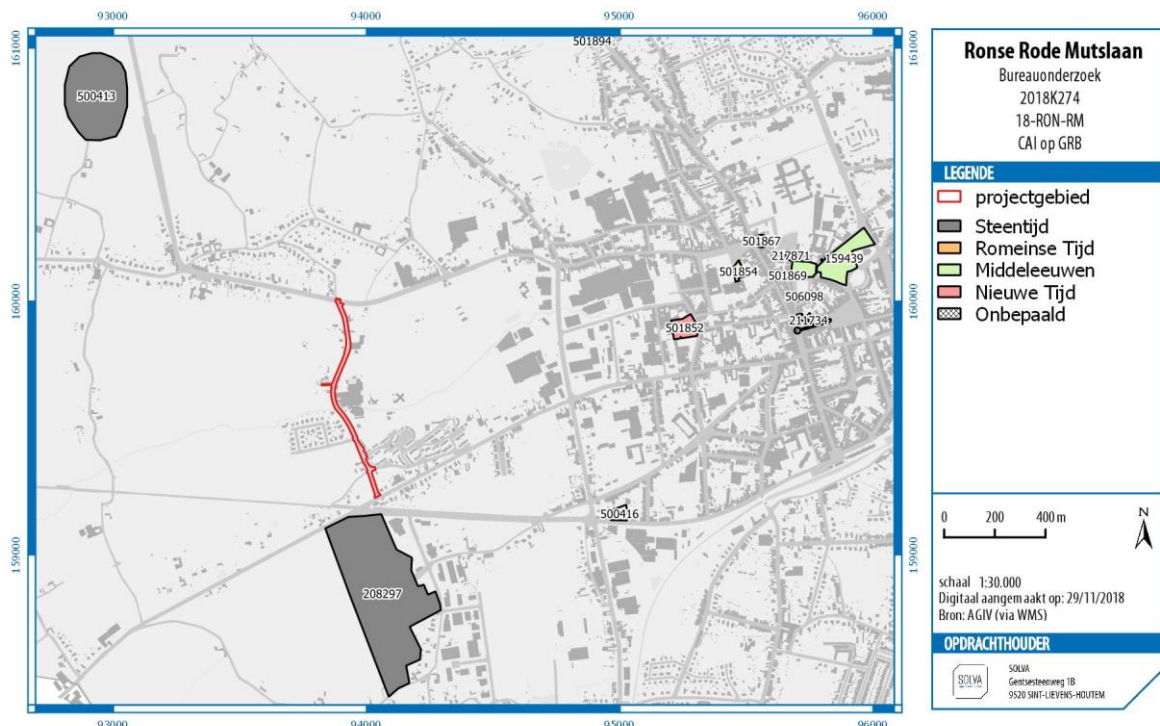
Figuur 22: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)

Figuur 23: Luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 23/11/2018)

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Voor het **projectgebied** zelf zijn geen archeologische sites of vondsten gekend (figuur 23).

Figuur 24: CAI op GBR met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 29/11/2018)

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (**CAI**) verschillende sites.

De meest relevante en tevens dichtstbij gelegen site is de site van **Pont West (CAI-locatie 208297)**, die door SOLVA werd onderzocht met proefsleuven (17ha) en daaropvolgend werd opgegraven (ca. 8ha). Het gaat om een meerperiodensite waarbij sporen uit het paleolithicum, neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode en de (post)-Middeleeuwen zijn aangetroffen. De site geeft een goed beeld van de archeologische periodes die in de regio kunnen voorkomen. Voor de ijzertijd is een zogenaamde *ferme indigène* aan het licht gekomen met sporen van bewoning, begraving en artisanat. Voor de Romeinse periode vallen vooral de aanwezigheid van twee grafveldjes op. De middeleeuwse periode komt in beeld vanaf de laat-Karolingische periode/10de eeuw, met sporen van geleidelijke ontginning van het landschap na een periode van herbebossing na de Romeinse periode. De middeleeuwse bewoning werd aangetroffen langs het tracé van de Pontstraat-Malaise, sporen van waterwinning en leem- of kleiextractie meer centraal op de kouter die door de Pontstraat wordt omsloten.¹³ Tijdens de archeologische opgravingen werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om ook de flankerende Oude Pontstraat te couperen, die het terrein omsluit en waarvan verondersteld wordt dat het een oude ontginningsas is waarop de middeleeuwse occupatie op aansluit. Dit leverde echter geen beduidende inzichten meer op, de recentere weginfrastructuur had eventueel oudere niveaus vergraven.

Ongeveer 1km ten noordoosten van het projectgebied werd de vondst van een neolithische gepolijste silexbijl geregistreerd (**CAI-locatie 500413**).

¹³ Verbrugge A., De Graeve A., Cherretté B. 2013, 62. De Graeve et al., rapport in voorbereiding

Ca. 900m in het zuidwesten van het projectgebied is werd bij een noodopgraving in 1999 een kuil opgegraven uit de Volle Middeleeuwen (**CAI-locatie 500416**). Verder in het westen van het projectgebied valt ook een 17e-eeuwse site op te merken. Het gaat om funderingen en kelders van een versterkt kasteel, waarop later verschillende woningen werden gebouwd (**CAI-locatie 501852**). Nog meer ten westen zijn verschillende middeleeuwse sites gekarteerd in het historisch centrum van Ronse.

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Het projectgebied doorkruist het dal van de Molenbeek, dat samen met de Vlaamse getuigenheuvels vormt geeft aan het natuurlijke reliëf van de omgeving. In het noorden en zuiden helt het projectgebied licht met hoogtes schommelend tussen ca. +25 m en +35 m TAW. De bodemkaart toont aan dat er voornamelijk matig natte tot natte zandleembodems te vinden zijn. De omliggende gronden zijn voornamelijk ingenomen door akkerland en weides tijdens de post-middeleeuwse periode.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

Binnen de contouren van het projectgebied zijn geen archeologische sites bekend. Het gebied bevindt zich niet in een bebouwde historische kern, maar veeleer in een (voorheen) landelijke omgeving van akkers en weiden. In de nabijheid werd op een nabijgelegen bedrijventerrein grootschalig archeologisch onderzoek verricht, dat evenwel een goed beeld geeft van de diverse archeologische periodes die in dit landschap aanwezig kunnen zijn.

De menselijke aanwezigheid in de nabijheid van het projectgebied gaat terug tot het paleolithicum, waar losse vondsten op de site van Pont West en op omliggende getuigenheuvels blijf van geven. De site van Pont West wijst verder op antropogene aanwezigheid in dit landschap doorheen de verschillende archeologische periodes. Vanaf de 10de eeuw lijkt het hedendaagse cultuurlandschap er gaandeweg vorm te krijgen, na een periode van herbebossing sinds de Romeinse periode. Meer naar het oosten toe ontwikkelt zich sinds de vroege middeleeuwen de stad Ronse.

Het projectgebied zelf is gelegen nabij de beekvallei van de Molenbeek. De omliggende percelen werden in de post-middeleeuwse periode voornamelijk ingenomen door akker- en weiland, en er zijn in de buurt enkele molensites bekend. Het oude trace van de huidige Rode Mutsaan bleef geruime tijd vrij van bebouwing, maar in de loop van de twintigste eeuw geraken deze terreinen aan weerszijden van de Molenbeek gaandeweg meer en meer bebouwd en verhard.

2.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

2.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

➤ *Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolutie*

Binnen de contouren van het projectgebied zijn geen archeologische sites bekend. Het gebied bevindt zich niet in een bebouwde historische kern, maar veeleer in een (voorheen) landelijke omgeving van akkers en weiden. In de nabijheid werd op een bedrijventerrein grootschalig archeologisch onderzoek verricht. Dat geeft een goed beeld van de diverse archeologische periodes die in dit landschap aanwezig kunnen zijn.

Anderzijds beperkt het projectgebied zich grotendeels tot de huidige wegenis. De terreinen die onderwerp maken van het projectgebied zijn nagenoeg volledig verhard. Over de volledige lengte van het projectgebied werden reeds grachten en/of rioleringen aangelegd. Rondom werd het gebied in de twintigste eeuw meer en meer bebouwd. Niettegenstaande er theoretisch veel archeologische waarden kunnen geweest zijn in dit gebied (zie de opgravingen te Pont West) kan ook aangenomen worden dat de inrichting van de wegenis en riolering de archeologische waarde van het projectgebied reeds aanzienlijk heeft aangetast.

➤ *Wat is de impact van de geplande werken?*

Stad Ronse wenst **wegenis**- en rioleringswerken uit te voeren op de Rode Mutsaan. Hierbij wordt de bestaande verharde weg **verbreed** naar 6,1m en voorzien van een fietspad aan weerszijden (elk 1.95m breed). De nieuwe wegverharding zal 51cm diep zijn, en de verharding van het fietspad 40cm diep. De

aanzet van de kruisende wegen wordt ook in de werken meegenomen. Het nieuwe maaiveldniveau zal **voornamelijk in ophoging** aangelegd worden, maar zal lokaal dieper gelegen zijn ten opzichte van het huidige niveau van het maaiveld met maximale verdiepingen van ca. 60 cm

Over de volledige lengte van de Rode Mutsaan wordt RWA- en DWA-riolering **(her)aangelegd**. Voor de **RWA-riolering** zullen een aantal nieuwe grachten uitgegraven moeten worden, tussen 0,9m en 2,4m diep met een gemiddelde breedte van ca. 2m. De **DWA-leidingen** (dia 600mm) zullen over de volledige lengte van de Rode Mutsaan op een minimale diepte van 1,5m en een maximale diepte van 3m (her)aangelegd worden.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Er zijn geen aanwijzingen van een archeologische site binnen het projectgebied. Het tracé van de Rode Mutsaan kent wellicht zelf wel een zekere ouderdom en is voor het eerst waarneembaar op de Villaretkaart, als verbindingssas tussen twee grotere wegen in de buurt. Als verbindingssas doorkruist de Rode Mutsaan de beekvallei van de Molenbeek.

Binnen de contouren van het projectgebied zijn geen archeologische sites bekend. Het gebied bevindt zich niet in een bebouwde historische kern, maar veeleer in een (voorheen) landelijke omgeving van akkers en weiden. In de nabijheid werd op een bedrijventerrein grootschalig archeologisch onderzoek verricht. Dat geeft een goed beeld van de diverse archeologische periodes die in dit landschap aanwezig kunnen zijn.

Anderzijds beperkt het projectgebied zich grotendeels tot de huidige wegenis. De terreinen die onderwerp maken van het projectgebied zijn nagenoeg volledig verhard. Over de volledige lengte van het projectgebied werden reeds grachten en/of rioleringen aangelegd. Rondom werd het gebied in de twintigste eeuw meer en meer bebouwd. Niettegenstaande er theoretisch veel archeologische waarden kunnen geweest zijn in dit gebied (zie de opgravingen te Pont West) kan ook aangenomen worden dat de inrichting van de wegenis en riolering de archeologische waarde van het projectgebied reeds aanzienlijk heeft aangetast.

De nieuwe werken omvatten in eerste instantie een heraanleg van het bestaande wegdek, dat een halve meter breder zal worden, maar ook grotendeels in ophoging zal gerealiseerd worden. Er worden enkele bijkomende grachten aangelegd, alsook riolering. Maar gelet op de reeds aanwezige rioleringstracé's en grachten, kunnen deze nieuwe ingrepen, die verspreid over het projectgebied worden gerealiseerd, gezien worden als lokale bijkomende ingrepen in een reeds sterk ingerichte omgeving. De nieuwe ingrepen zijn ook eerder beperkt in lengte en breedte, waardoor slechts beperkte nieuwe oppervlaktes zullen geroerd worden (bijvoorbeeld nieuwe grachten < 1000m², verspreid over verschillende kleinere ingrepen langsheen het traject). Gelet op de beperkte omvang van de ingrepen, de verspreiding en de reeds aanwezige verstoringen zal ruimtelijk inzicht van eventueel aanwezige archeologische sporen zeer beperkt zijn.

- *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Gelet op de beperkte oppervlakte van de nieuwe bodemingrepen, die bovendien sterk verspreid zijn, en dit in een reeds ingerichte en verharde omgeving, zullen eventuele waarnemingen slechts een beperkt inzicht en beperkte meerwaarde opleveren. De aard van de ingrepen indachtig lijkt een verder archeologisch onderzoek, kosten/baten beschouwd, niet aangewezen.

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning **geen verder archeologisch (voor)onderzoek** op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

- 2.2.7.2 **AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT**
Theoretisch kunnen er nog fragmenten van archeologisch erfgoed aanwezig zijn in de nog niet verharde zones langsheen de weg.

- 2.2.7.3 **AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT**
Niet van toepassing.

3 BIBLIOGRAFIE

3.1 LITERATUUR

AGENSTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Textielververij Van Coppenolle [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28994> (geraadpleegd op 26 november 2018).

AGENSTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Hoeve Cabaret Pomme d'Or [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28929> (geraadpleegd op 26 november 2018).

AGENSTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Villa [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28996> (geraadpleegd op 26 november 2018).

AGENSTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Ververij-appret Tardel - Raoul Delbar [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28995> (geraadpleegd op 26 november 2018).

AGENSTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2018, Neogotische kapel met linde [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28992> (geraadpleegd op 26 november 2018).

CAMBIER A. 1989, *Rothnacum sacrum. Het Negende Eeuwfeest van de Inwijding der Sint-Hermeskrypte onder de St.-Pieters- en Hermeskollegiaal te Ronse 1089-1989*, Ronse.

DEVOS E. 2002, *Ronse in de Vlaamse Ardennen*, Leuven.

PEDE R., CLEMENT C., DE CLEER S., GUILLAUME V. & CHERRETTÉ B. 2015, *Ronse De Stadstuin. Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologie-Rapport 20, Erembodegem.

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. EN DE BLUST G. (2002) *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*. Onuitgegeven rapport.

VERBRUGGE A., DE GRAEVE A., CHERRETTÉ B. 2013, *Ronse Pont West. Archeologisch vooronderzoek*, SOLVA Archeologie-Rapport 19, Erembodegem.

3.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op / /

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroenderfgoed.be/>